

Συνεδρίαση CIVEX Ευρωπαϊκή Επιτροπή Περιφερειών

Δημήτρης Καλογερόπουλος, Πρόεδρος ΕΕΤΑΑ,
«Πρέπει να αλλάξει η Συνθήκη του Δουβλίνου »

Όπως όλοι γνωρίζουμε, τα τελευταία χρόνια η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει δεχθεί έναν πολύ μεγάλο αριθμό προσφύγων από διάφορες χώρες, κυρίως της Ασίας και της Αφρικής. Εκατομμύρια άνθρωποι έχουν εγκαταλείψει τις πατρίδες τους και αναζητούν καταφύγιο ή απλώς μια καλύτερη τύχη στα πλουσιότερα κράτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Λόγω της γεωγραφικής τους θέσης, οι χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης που διαθέτουν παράλια στη Μεσόγειο, είναι εκείνες που δέχονται τον μεγαλύτερο αριθμό προσφύγων και μεταναστών. Αυτή η κατάσταση, δημιουργεί προβλήματα σε τρία επίπεδα:

- Πρώτον, στις τοπικές κοινωνίες, οι οποίες καλούνται να διαχειριστούν μια κατάσταση, για την οποία δεν διαθέτουν τα απαραίτητα εργαλεία.
- Δεύτερον, στα μεσογειακά κράτη, όπως η Ελλάδα και η Ιταλία, τα οποία εκ των πραγμάτων γίνονται οι χώροι πρώτης υποδοχής των προσφύγων και των μεταναστών, και επομένως επωμίζονται δυσανάλογα μεγαλύτερο βάρος σε σχέση με τις χώρες της κεντρικής και της ανατολικής Ευρώπης.
- Και τρίτον, συνολικά στην Ευρωπαϊκή Ένωση, η οποία δεν επιδεικνύει πάντα την απαραίτητη αποφασιστικότητα για την αποτελεσματική αντιμετώπιση των νέων προκλήσεων που προέκυψαν από την προσφυγική και μεταναστευτική κρίση. Ταυτόχρονα η συνοχή της Ευρωπαϊκής Ένωσης δοκιμάζεται σκληρά από την απροθυμία ορισμένων κυβερνήσεων να ακολουθήσουν τις πολιτικές της και να επιδείξουν την απαραίτητη αλληλεγγύη.

Το να συζητάμε μόνο τι έχει γίνει, δεν θα μας λύσει το πρόβλημα. Το ζητούμενο είναι να δούμε τι μπορεί να γίνει από εδώ και πέρα: πώς μπορούμε να δώσουμε πρακτικές απαντήσεις σε πιεστικά ερωτήματα.

Πρώτον, τα νησιά μας στο Ανατολικό Αιγαίο δεν γίνεται να καταντήσουν αποθήκες ψυχών. Δεν είναι δυνατόν να συνεχιστεί για πολύ ακόμα ο συνωστισμός εκεί χιλιάδων ανθρώπων, προσφύγων και μεταναστών, που εγκλωβίζονται για μήνες.

Οι τοπικές κοινωνίες δεν το αντέχουν και οι ίδιοι οι πρόσφυγες και οι μετανάστες υποφέρουν. Είναι, επομένως, απολύτως απαραίτητο να δοθεί προτεραιότητα στην αποσυμφόρηση των νησιών. Δεν είναι δυνατόν κάποιες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης να αρνούνται την ανακατανομή των προσφύγων, παραβιάζοντας κατάφωρα τις αποφάσεις των αρμόδιων ευρωπαϊκών οργάνων.

Δεύτερον, πρέπει να επιταχυνθούν άμεσα οι διαδικασίες για τον προσδιορισμό των ιδιοτήτων των ατόμων που έρχονται στα νησιά. Όσοι είναι πρόσφυγες, θα πρέπει να ακολουθούν την πορεία που επιβάλλει το καθεστώς διεθνούς προστασίας που δικαιούνται. Όσοι δεν υπάγονται σε αυτή την κατηγορία, αλλά είναι παράτυποι μετανάστες, θα πρέπει να επαναπροωθούνται. Όσο κι αν το θέλουμε, δεν μπορούμε να περιθάλψουμε τους κατατρεγμένους όλου του κόσμου. Έχουμε, όμως, υποχρέωση να κάνουμε ό,τι περνά από το χέρι μας για εκείνους που έχουν πραγματική ανάγκη.

Τρίτον, η Ευρωπαϊκή Ένωση πρέπει να διαθέσει περισσότερους πόρους προς τις Τοπικές και Περιφερειακές Αρχές των περιοχών εκείνων που αντιμετωπίζουν το οξύτερο πρόβλημα. Όσοι έχουμε ασχοληθεί ενεργά με την τοπική αυτοδιοίκηση, γνωρίζουμε πολύ καλά ότι ο πρώτος και σημαντικότερος κρίκος στην αλυσίδα της αντιμετώπισης της κρίσης είναι οι Τοπικές και Περιφερειακές Αρχές. Οι Δήμοι είναι εκείνοι που πρώτοι σηκώνουν το βάρος της πρώτης φροντίδας των προσφύγων και των μεταναστών, τους οποίους καλούνται να περιθάλψουν, να στεγάσουν και να συντηρήσουν σε συνθήκες ανθρώπινης αξιοπρέπειας, συχνά για απροσδιόριστο χρονικό διάστημα. Κι όμως, οι Δήμοι και οι Περιφέρειες καλούνται να σηκώσουν αυτό το βάρος πολλές φορές χωρίς να έχουν ούτε τα ελάχιστα μέσα.

Τέταρτον, στο επίπεδο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, θα πρέπει να συνεχιστούν οι προσπάθειες για την εμπέδωση και την ενίσχυση του κοινού ευρωπαϊκού πλαισίου για τη μετανάστευση και την πολιτική ασύλου. Αυτό σημαίνει ότι είναι απολύτως αναγκαία η αναθεώρηση του καθεστώτος του συστήματος του Δουβλίνου, το οποίο προσδιορίζει τα κριτήρια και τους μηχανισμούς που καθορίζουν ποιο κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι αρμόδιο για την εξέταση αίτησης χορήγησης ασύλου.

Πέμπτο, πρέπει να σκεφτούμε και να σχεδιάσουμε πώς θα ενσωματώσουμε στις ευρωπαϊκές κοινωνίες τους ανθρώπους εκείνους που τελικά θα μείνουν στην Ευρώπη. Να μην νιώθουν ξένοι σε αυτές ή αποκλεισμένοι, αλλά παραγωγικά κύτταρά τους. Να βρουν σπίτι και δουλειά, σχολείο για τα παιδιά τους, να έχουν πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας, να έχουν ανθρώπινες συνθήκες διαβίωσης. Με το στρίμωγμά τους στα νησιά, δεν λύνουμε το πρόβλημα.

Η πρόσβαση των προσφύγων και των νόμιμων στην αγορά εργασίας δεν μπορεί να γίνει χωρίς οργανωμένο σχέδιο. Πρώτα απ' όλα, πρέπει να υπάρξει πρόνοια ώστε να εγκατασταθούν σε περιοχές όπου μπορούν όντως να βρουν δουλειά, μια δουλειά η οποία να ταιριάζει με τις δεξιότητες που διαθέτουν. Η αξιοποίηση αυτών των δεξιοτήτων είναι προς το συμφέρον τόσο των προσφύγων, όσο και των κρατών υποδοχής. Παράλληλα, οφείλουν να υπάρξουν πρόνοιες για την όσο το δυνατόν ταχύτερη εξοικείωση των προσφύγων και των μεταναστών με την τοπική γλώσσα. Δίχως την εξασφάλιση της γλωσσικής επάρκειας, το επαγγελματικό τους μέλλον θα είναι αμφίβολο.

Η εξεύρεση εργασίας αποτελεί το πρώτο αποφασιστικό βήμα και για την κοινωνική ενσωμάτωση των προσφύγων και των νόμιμων μεταναστών. Όσο οι άνθρωποι αυτοί εξαρτώνται από κρατική ή άλλη βοήθεια για την επιβίωσή τους, τόσο θα τείνουν να περιθωριοποιούνται σε σχέση με τις τοπικές κοινωνίες. Αντίθετα, η οικονομική ανεξαρτητοποίησή τους. Ως προς την κοινωνική ένταξη, καθοριστική είναι ασφαλώς η πρόσβαση των παιδιών σε εκπαιδευτικές υπηρεσίες, καθώς και η εξασφάλιση της πρόσβασης όλων, παιδιών και ενηλίκων, σε υπηρεσίες υγείας. Πολύ σημαντική, επίσης, είναι η διευκόλυνση στην εξεύρεση αξιοπρεπών κατοικιών.

Οι αποτελεσματικές πολιτικές κοινωνικής ένταξης θα πρέπει, επίσης, να ενθαρρύνουν την ώσμωση των προσφύγων και των μεταναστών με τις τοπικές κοινωνίες και να αποτρέπουν τη δημιουργία συνθηκών διαχωρισμού των προσφύγων. Ωστόσο, θα πρέπει εξίσου να λαμβάνονται υπόψη αφενός οι τοπικές ιδιαιτερότητες των κρατών υποδοχής, και αφετέρου οι ιδιαιτερότητες και η ποικιλομορφία (εθνική, γλωσσική, θρησκευτική κ.λπ.) των προσφύγων και των μεταναστών. Κατά συνέπεια, η προσέγγιση οφείλει να είναι προσαρμοσμένη στις ιδιαίτερες συνθήκες που επικρατούν σε κάθε περίπτωση.

Σε όλες αυτές τις διαδικασίες, ο ρόλος των Τοπικών και Περιφερειακών Αρχών είναι καθοριστικής σημασίας. Οι Τοπικές και οι Περιφερειακές Αρχές είναι εκείνες που πρώτες απ' όλες καλούνται να αντιμετωπίσουν επιτόπου όχι μόνο την αρχική περίθαλψη, αλλά και την κοινωνική και επαγγελματική ενσωμάτωση των προσφύγων. Σε τελική ανάλυση, οι Τοπικές και οι Περιφερειακές Αρχές είναι που θα διαχειριστούν στην πράξη τόσο την επαγγελματική, όσο και την κοινωνική ενσωμάτωση των προσφύγων. Καμία εθνική ή ευρωπαϊκή πολιτική δεν θα πετύχει εάν δεν έχει σχεδιαστεί λαμβάνοντας υπόψη τις απόψεις των τοπικών και των περιφερειακών αρχών.

Η ενσωμάτωση των προσφύγων και των μεταναστών είναι μια διαδικασία που θα κρατήσει χρόνια. Χρειάζεται σχέδιο και αποφασιστικότητα. Η πείρα των τελευταίων ετών έχει αποδείξει στην πράξη ότι οι δήμοι και οι περιφέρειες είναι οι φορείς εκείνοι που μπορούν να φέρουν εις πέρας το έργο της προσφυγικής ένταξης. Γι' αυτό το λόγο, οι εθνικές κυβερνήσεις, και πρωτίστως η Ευρωπαϊκή Ένωση, θα πρέπει να διαθέσουν τους απαραίτητους πόρους και την όποια άλλη αναγκαία βοήθεια στις τοπικές και περιφερειακές αρχές, προκειμένου να φέρουν εις πέρας αυτή την εξαιρετικά σημαντική αποστολή τους.

Σας ευχαριστώ θερμά. Θα χαρώ να τα κουβεντιάσουμε όλα αυτά, καθώς και όσα πολύ ενδιαφέροντα έθεσαν οι υπόλοιποι ομιλητές.

